

Abstrakt

Disertační práce je zaměřena na detailní studium vybraných sociobiologických jevů, které se váží k období laktace. Během čtyř let sledování v Národním hřebčíně v Kladrubech nad Labem se podařilo sesbírat data o kojení téměř osmdesáti hříbat koně domácího (*Equus caballus*), která byla vyhodnocena společně s údaji o reprodukční historii matek, jejich dominantními interakcemi a následným rozbohem hierarchického postavení odrostlých hříbat. V první studii popisují (společně se svými spoluautory), že dominantní klisny oproti klisnám jim sociálně podřízeným, kojí své potomky déle, a tedy o ně více pečují. Jsou také při kojení méně rušeny, zatímco samy častěji agresivně ukončují kojení submisivním matkám. Dominantní klisny tak mohou získávat následnou kompetitivní výhodu pro své potomky. V druhém článku je osvětlena reprodukční strategii klisen, čelících dvojí mateřské investici, tedy kojení stávajícího hříběte a současné březosti. Bylo zjištěno, že oproti předpokladu březí matky v porovnání s „nebřezími“ nekrátí sajícím hříbatům kojení, ani jim kojení více neukončují. Zřejmě se tak mládě snaží předpřipravit na pozdější fázi březosti, kdy budou muset své tělesné zdroje alokovat přednostně do plodu a přísun mléka odrůstajícímu potomku omezit. Ve třetím a čtvrtém rukopisu jsem se zabývala hypotézami, jak může matka během kojení působit na hříbě svým specifickým chováním. Bylo sledováno, zda hierarchické postavení matky v době laktace a parametry kojení mohou ovlivnit postavení subadultního potomka ve skupině vrstevníků stejného pohlaví. Primárním faktorem ovlivňujícím hierarchické postavení potomka je jeho věk, v kombinaci s rezidencí, tedy dobou pobytu jedince ve stádě. Zároveň byla odkryta korelace v hierarchickém postavení hříbat narozených stejným matkám v po sobě následujících sezónách, indikující existenci konzistentního mateřského stylu. V posledním přiloženém článku je diskutována lateralizovaná povaha kojení. Předpokládala jsem, že pokud je koňský mozek v rámci ontogeneze lépe uzpůsoben k přijímání negativních či strach vyvolávajících podnětů svou pravou hemisférou, chování matky během kojení, kdy hříbě vnímá okolí pouze jedním okem, by mohlo být průvodním jevem tohoto fenoménu. To se nepotvrdilo, ovšem třetina hříbat vykazovala silně lateralizované preference při kojení, které velmi pravděpodobně odrážejí motorickou lateralitu, podobně jako například lidská pravo- či levo-rukost. Presentované výsledky přinášejí nové poznatky na poli dominantních vztahů mezi členy stáda a mezi matkou a potomkem, zohledňují faktory ovlivňující mateřskou investici v období laktace a popisují vývoj motorické lateralitě během kojení.